

Войткова Аліса Вікторівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри загальної теорії права та держави*

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОРСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Розгляд з геополітичної точки зору українського права та держави дозволяє розглянути Україну з безліччю переваг, оскільки вона вигідно відрізняється й своїм географічним положенням, і розмірами території, чисельністю населення, а також безліччю природних ресурсів, і сприятливими кліматичними умовами. До того ж, Україна має досить вигідні шляхи сполучення та має вихід до моря[1]. Разом з тим, історично складалося, що незмінною проблемою України була відсутність надійних границь, відсутність яких робило її уразливою для чужоземних зазіхань і експансії з боку сусідів. Така «прозорість» границь стала проблемою зараз, хоча система міжнародного права й мала б стояти на сторожі територіальної цілісності й недоторканності та принципі непорушності державних кордонів[2].

Сьогодні, стратегічний курс України в напрямку ЄС передбачає більш глибоку оцінку тих зв'язків і відносин, які пов'язані з її геополітичним розташуванням та взаємодією з різними державами, і передусім з тими, з якими у неї географічні відносини, а під впливом глобалізаційних процесів інтенсивно відбувається формування нових дослідницьких стратегій, змін правових та державних сфер в аспектах трансформації самої геополітичної науки. Тому, є логічним те, що Україна як морська держава що володіє вигідним територіально-географічним та унікальним геополітичним розташуванням прагне до посилення власних позицій на великій міжнародній шахівниці[3], використовуючи для цього геополітичні

дослідження для визначення особливостей буття українського права та української державності. При першому наближенні для використання морського геополітичного положення Україні необхідно на державному і правовому рівні забезпечити формування воєнного і цивільного морського флоту нашої держави. Затвердження Україною власних правових та державних пріоритетів та вивчення геополітичних орієнтирів є важливим для побудови основних правових та державних стратегій для вирішення ключових питань в створенні моделі нормативного та державного забезпечення національного права та зовнішньої політики та для ще більшого укріплення як морської держави.

Проблема вибору зовнішньополітичних орієнтирів завжди гостро стояла перед Україною: розташування українських земель на границі Сходу й Заходу, століття бездержавного існування українського народу у складі інших державних утворень, які сповідали інші цивілізаційні цінності, привели до виникнення своєрідного феномена, пов'язаного з відсутністю чітких геополітичних пріоритетів як на рівні політичної еліти країни, так і у всьому українському суспільстві. Аналіз національно-державних інтересів і геополітичних пріоритетів України показує, що в контексті глобалізації євроінтеграції вона займає важливе за значенням, розташуванню, природним і людським ресурсам місце в геополітичному просторі, однак, не займає з усіма цими ознаками відповідного місця в геополітичній стратегії розвинених держав. Тепер же, після нападу з боку російської федерації Україна перебуває в новій геополітичній реальності, яка потребує рішучих дій.

Сучасна геополітична картина світу зазнає кардинальних змін. Військова агресія з боку російської федерації охопили не лише Україну, так, на разі, страждають й інші країни Європейського Союзу, а також поза його межами. Стрімке зростання ролі географічних чинників, зміна політико-культурних кордонів, оновлення спектру стратегічних загроз спрямовують

зусилля аналітиків та політичних діячів на розв'язання складних міжнародних завдань, де сучасні держави знаходяться під значним впливом глобалізаційних процесів. Поряд з економічними перевагами дані процеси мають і негативні наслідки, які виливаються у протистояння між державами та регіонами, поширення терористичних загроз, воєнні конфлікти. Крім того, участь в інтеграційних об'єднаннях однієї країни не завжди відповідає геополітичним інтересам іншої як наприклад, європрагнення України суперечать національним інтересам Росії та прямо говорить нам про те що глобалізація не передбачає рівності держав. Це більше всього проявляється у економічній сфері, де глобалізація, зумовила специфічну роль сучасної держави як системи, що одержує могутній зворотний вплив від економіки, та стає все більш залежною від неї. Особливого значення набуває факт поділу інтересів держави на інтереси внутрішньодержавні й інтереси геополітичні: і ті, й інші об'єктивно перебувають під сильним впливом географічних, просторових чинників, що споконвічно обумовлюють геополітичне положення держави, її геополітичну стратегію, її історичну роль і перспективи. Потужні держави здатні прямо впливати на світовий прогрес завдяки можливостям втручання до політико-географічного простору організації міжнародного життя як позитивним чином так і негативним чином, як, наприклад росія, зараз. Найбільший вплив здійснюють володарі вищих за інших національно-державних геополітичних потенціалів, адже, при розподіленні рівності можливостей у виграші завжди той, у кого вищий потенціал. Географічне положення країни й по тепер має вагомий вплив на розвиток права та держави. Історичний досвід розвитку держави та права демонструє, що такий географічний чинник як вихід до моря є важливим стратегічним ресурсом. Держава що має вихід до моря - має особливо вигідні позиції. Характерно, що всі найбагатші держави світу омиваються водами морів і океанів: США, Німеччина, Швеція, Японія, Китай, Англія яка перетворилася на могутню

морську державу зі стійкою правовою системою. Скориставшись своїм географічним становищем, морські держави змогли швидко піднести рівень свого державного та правового життя на досить високі позиції.

Тож, затвердження та відстоювання Україною власних правових та державних пріоритетів, вивчення геополітичних орієнтирів є важливим для побудови основних правових та державних стратегій для вирішення безпекових питань на своїх морських кордонах. Створення дієвої моделі нормативного та державного забезпечення національного права та зовнішньої політики та для функціонування як сильної морської держави. Система правового регулювання морської діяльності повинна мати системний та ієрархічний характер. Найважливішими умовами для збереження та розвитку сильної української морської держави є реалізація збалансованої морської політики, що забезпечує врегулювання зовнішніх конфліктів; відстоювання національних інтересів у прибережній зоні, у внутрішніх морських водах, територіальному морі, у виключній (морській) еко-номічній зоні, на континентальному шельфі України та у відкритому морі; забезпечення правової та інституційної бази України як морської держави; визначення та класифікації принципів організації та діяльності механізму морської держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мадіссон В. В., Шахов В. А. Сучасна українська геополітика. К.: Либідь, 2003. – С. 98;
2. Долматов І.В. Геополітичні характеристики держави. *Актуальні проблеми держави і права*. Вип.18. О.: Юрид. л-ра, 2003. С.91-93.;
3. Бжезінський З. Велика шахівниця. Львів. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. - 236 с.;
4. Долматов І.В. Геополітичні фактори в розвитку держави. *Актуальні проблеми держави і права*. Зб.наук праць. – Вип. 21. – О.: Юрид. л-ра, 2003. – С.47-50.

Ключові слова. Море як стратегічний ресурс держави, українська морська держава, морська доктрина України, правові основи української морської держави, інституціоналізація української морської держави.

Keywords. The sea as a strategic resource of the state, Ukrainian maritime state, Ukrainian maritime doctrine, legal basis of Ukrainian maritime state, institutionalization of the Ukrainian maritime state.

Сівак Володимир Михайлович

Національний університет «Одеська юридична академія»

аспірант кафедри загальної теорії права та держави

ПРАВОВІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Інтерес до становлення, значення, та тенденцій розвитку державності, в контексті сучасних викликів невпинно зростає. Українська державність потребує визначення її правових основ. Виходячи за межі наукового дискурсу, визначення основ державності, дасть можливість визначити роль та місце Української держави. Поряд із ознаками та функціями, правові основи є юридичним фундаментом, базисом виникнення державності. В даному контексті, необхідно зосередити нашу увагу на тому, а що власне є складовими правових основ, та надати їм необхідну загальнотеоретичну характеристику.

Для української нації становлення національної державності відбувалося досить складно й упродовж тривалого часу. Творцем української

державності була українська нація як конкретно-історична форма соціальності українців, яка об'єднана єдиною мовою, територією, історією, культурою, релігією, правом, глибинними економічними зв'язками,